

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–5 TEXT 1

(1)

Rozkřiklo se dneska ráno v Dolní Lhotě,
že po poli chodil divný pán,
viděli ho malí kluci dírou v plotě,
nad hlavou měl kruh a v ruce džbán.
Psi štěkali, koně ržáli, krávy se bály,
nad obilím tetelil se vzduch,
staré babky ve fěrtochu povídaly,
že do Dolní Lhoty přišel Bůh.

(2)

Seběhli se všichni lidé zblízka, zdáli,
na kapliče rozklinkal se zvon,
hádali se u rybníka jako malí,
jestli je to, nebo není on.
Říkali si ťululum a janku hloupý
a do toho všeho štěkal pes,
ještě štěstí, že pak začly padat kroupy,
jinak se tam hádají i dnes.

(3)

V poli žita ráno svítá, večer se stmívá
a je jedno, kdo to vlastně byl,
auto jede, řeč se vede, píseň se zpívá
a mně ještě jeden refrén zbyl.
Kdo máš oči ke koukání, tak se dívej,
kdo máš uši ke slyšení, slyš,
kdo mi věříš, tak se ke mně přidej a zpívej,
kdo nevěříš, mlč jako myš.

(4)

Od té doby povídá se ve všech Lhotách,
že přes pole žita přešel Bůh,
že si odnes klasy žita na svých botách,
proto každý večer voní vzduch.

Pozn. fěrtoch – zástěra

TEXT 2

Anafora – opakování stejného slova na začátku bezprostředně po sobě jdoucích veršů.

1 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

- 1.1 Jde o ukázkou literatury umělecké.
- 1.2 Celkový počet slok je sudý, každá sloka obsahuje sudý počet veršů.
- 1.3 V každé sloce se první verš rýmuje se třetím veršem a druhý verš se rýmuje se čtvrtým veršem.
- 1.4 V poslední sloce jsou oba podtržené verše devítislabičné.

2 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé? Úlohu řešte podle TEXTU 2.

A) Anafora se nevyskytuje v žádné sloce.	B) Anafora se vyskytuje ve všech slokách.
C) Anafora se vyskytuje v první a druhé sloce.	D) Anafora se vyskytuje ve třetí a čtvrté sloce.

3 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

- A) Malí chlapi z Dolní Lhoty popisovali svatozář Boha i jeho oblečení.
- B) Nejen v Dolní Lhotě se povídá o tom, co zapříčinilo vůni večerního vzduchu.
- C) Ženy vyššího věku se o tom, že Dolní Lhotu navštívil Bůh, doslechly při dojení krav.
- D) Kvůli nepříznivému počasí se hádka u rybníka přesunula do kapličky v Dolní Lhotě.

4 4.1 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem CHODIT a skloňuje se podle vzoru RŮŽE.

4.2 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem ŘEČ a skloňuje se podle vzoru PÁN.

4.3 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem MLČET a skloňuje se podle vzoru ŽENA.

5 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se vyskytuje nespisovný tvar slova?

A) pak začly padat kroupy	B) jinak se tam hádají i dnes
C) klasy žita na svých botách	D) mně ještě jeden refrén zbyl

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6

Nejprve vyhodili *červivělá a *hnilá jablka, pak odvezli na kompost *hrabané listí.

6 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit s/z tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou s/z uvedena v odpovídajícím pořadí?

A) z – s – s	B) z – z – s	C) s – z – z	D) s – s – z

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–13

(1) Pražský hrad je památkou s více než tisíciletou tradicí. Tento největší souvislý hradní komplex na světě (alespoň podle Guinnessovy knihy rekordů) založil kníže Bořivoj z rodu Přemyslovců pravděpodobně roku 880. Tvoří jej rozsáhlý soubor starobylých paláců a církevních staveb rozmanitých architektonických stylů – od zbytků románských staveb z 10. století přes gotické prvky ze 14. století až po nejnovější úpravy z konce 20. století.

(2) Tomáš Garrigue Masaryk učinil z Hradu své **sídlo** v roce 1918, tedy ve stejném roce, kdy byl zvolen prvním československým prezidentem. Bylo ovšem zapotřebí, aby Hrad prošel důkladnou rekonstrukcí. Hlavním architektem byl jmenován Josip Plečnik.

K jeho nejdůležitějším úkolům patřilo vybudování bytu, který by byl důstojný prezidenta. Byt, který vznikl v letech 1922–1928, byl umístěn do druhého **poschodí** Nového paláce. Prezident v něm nejen bydlel, ale zval sem i hosty k méně formálním setkáním. Byt tedy částečně plnil i společenskou funkci. Plečnik zde vybudoval řadu nevšedních obytných místností, jako třeba Impluvium (místnost inspirovaná římskou architekturou), Harfový salonek se stěnami pokrytými plátkovým zlatem nebo Erbovní síň se stolem, na jehož mramorové desce bylo napsáno „Obci starosti své osobní podrob“.

(3) Plečnikovy stavební úpravy Pražského hradu probíhaly soustavně až do poloviny 30. let. Kromě Masarykova bytu jsou ojedinělou ukázkou architektury a designu také architektovy nadčasové úpravy hradních nádvoří a některých zahrad. Obdivuhodné je také to, že architekt celý honorář za svou práci vrátil. Považoval totiž za čest pracovat pro Masaryka.

Plečnikův výtvar bohužel prošel těžkou zkouškou za éry komunismu. Stěny některých místností Masarykova bytu byly vybourány, z Erbovní síně se dokonce stal sklad piva. Bohužel ne vše se podařilo uvést do původního stavu.

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu ano(A), nebo ne (N).

- 7.1 Podle údajů z jednoho zdroje jsou všechny ostatní souvislé hradní komplexy na světě menší než Pražský hrad.
- 7.2 Románské stavby na Pražském hradě byly ve 14. století přestavěny na stavby gotické a ty byly později přestavěny podle trendů konce 20. století.
- 7.3 Jedna z obytných místností Masarykova bytu na Pražském hradě měla zařízení výhradně ze zlata.
- 7.4 Stavební úpravy Pražského hradu, jimiž byl pověřen Josip Plečnik, trvaly více než deset let.

8 Která z následujících informací je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako domněnka?

- A) informace, ze kterého rodu pocházel kníže Bořivoj
- B) informace, ve kterém roce byl založen Pražský hrad
- C) informace, ve kterém roce se stal Hrad sídlem T. G. Masaryka
- D) informace, jaká architektura byla inspirací při výstavbě Impluvia

9 Které z následujících slov obsahuje pouze jeden kořen?

- A) tisíciletý
- B) starobylý
- C) nadčasový
- D) obdivuhodný

10 Která z následujících možností zachovává význam nápisu na mramorové desce stolu v Erbovní síni?

- A) Soukromým věcem nadřadí veřejné zájmy.
- B) Soukromým věcem nenadřazují veřejné zájmy.
- C) Před státními záležitostmi upřednostní ty osobní.
- D) Před osobními záležitostmi neupřednostňují ty státní.

11.1 Vypište z druhé části výchozího textu přídavné jméno, které má v textu význam *úplně se s něčím kryjící, totožný*.

11.2 Vypište z druhé části výchozího textu přídavné jméno, které má v textu význam *souhlasící s hodností, vážností někoho*.

11.3 Ke slovu *éra*, které je ve třetí části výchozího textu podtrženo, existuje tříslabičné synonymum skloňující se podle vzoru *stavení*. Napište toto synonymum.

12 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se nevyskytuje přívlastek postupně rozvíjející?

- A) Plečnikovy stavební úpravy Pražského hradu
- B) zde vybudoval řadu nevšedních obytných místností
- C) církevních staveb rozmanitých architektonických stylů
- D) kromě Masarykova bytu jsou ojedinělou ukázkou architektury

13 Které z následujících tvrzení o dvou podstatných jménech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Tato podstatná jména jsou v textu užita v různém pádě i v různém čísle.
B) Tato podstatná jména jsou v textu užita ve stejném pádě a v různém čísle.
C) Tato podstatná jména jsou v textu užita v různém pádě a ve stejném čísle.
D) Tato podstatná jména jsou v textu užita ve stejném pádě i ve stejném čísle.

14 Seřadte jednotlivé části textu (A–E) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost.

A) Ovce nebývají příliš hovorné. Je to tím, že často mají pusy plnou trávy, a také tím, že občas mají v hlavě jenom seno. Dokážou ale ocenit dobré příběhy.

B) Vyprávěl totiž o lvech, tygrech a žirafách, o neobyčejných zvířatech ze sluncem vyprahlých, horkých zemí. Ačkoli se Othello většinou spokojil s jednoduchým popisem, ovčím běhal mráz po zádech. Někdy mezi nimi docházelo i ke sporům.

C) Ty ale většinou mluvily o svých potomcích, což ostatní příliš nezajímalo. Když se však pustil do vyprávění Othello, všechny ovce zaujatě poslouchaly.

D) Každá z nich si totiž ta zvířata představovala jinak. Jsou žirafy cítit po zkaženém ovoci? Mají srst na uších? Mají alespoň trochu vlny? Jindy mlčenlivé ovce byly schopné se dohadovat celé hodiny.

E) Obzvláště si zamilovaly ty, které jim předčítal pastýř George. Od doby, co s předčítáním přestal, jim cosi chybělo. Začaly si proto vyprávět příběhy vlastní. Nejčastěji byl vypravěčem Moby Dick, občas Othello a někdy i ovčí matky.

(L. Swannová, Glennkill – Ovce vyšetřují, upraveno)

14.1 _____ 14.2 _____ 14.3 _____ 14.4 _____ 14.5 _____

15 U každé z následujících podúloh napište tvar slovesa vyhovující zadání.

15.1 Sloveso **hnát** napište ve tvaru 2. osoby, čísla jednotného, způsobu rozkazovacího, rodu činného.

15.2 Sloveso **natřít** napište ve tvaru 2. osoby, čísla množného, způsobu podmiňovacího, rodu činného.

16 Přiřadte k jednotlivým možnostem (16.1–16.4) odpovídající tvrzení (A–F). (Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

16.1 Nejen kvalitní pamlsky, ale i nejrůznější hračky dostali od neznámého dárce opuštění pejsci z útulku.

16.2 Z dálky k nám doléhaly výkřiky vojáků, obléhajících hradbu města, po moři se blížili královské námořnictvo i jeho spojenci.

16.3 Ve školním vestibulu i před školou se mačkali nervózní prvňáčci, jejich rodiče jim s povzbudivým úsměvem na rtech mávali.

16.4 Zahraniční turisté i lidé z blízkého okolí zavítali na proslulé rytířské slavnosti, konající se v našem městě už několik desítek let.

- A) Jde o větu jednoduchou, která obsahuje několikanásobný podmět.
B) Jde o větu jednoduchou, která neobsahuje několikanásobný podmět.
C) Jde o souvětí, každá z jeho vět obsahuje několikanásobný podmět.
D) Jde o souvětí, ani jedna z jeho vět neobsahuje několikanásobný podmět.
E) Jde o souvětí, několikanásobný podmět obsahuje pouze jeho první věta.
F) Jde o souvětí, několikanásobný podmět obsahuje pouze jeho druhá věta.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Oba Petrovi bratři jsou zkušení motocykloví závodníci, kteří během léta tráví téměř každý víkend na závodech. Petr je obvykle doprovází. Jednou s sebou vzal i svého nejlepšího kamaráda Radka, který byl zvědavý na průběh závodu.

Kolem závodní dráhy se tísnili davy příznivců tohoto poměrně riskantního sportu. Všichni s napětím čekali na start. Náhle uslyšeli výstřel z pistole a ve zlomku vteřiny už viděli jen oblaka prachu. Vtom Radek upozoroval, že se za bezpečnostní zátarasy dostala malá holčička. Sebevědomně si vykračovala po dráze směrem k prudké zatačce. Radek se ani chvíli nerozmýšlel, přeskočil zábranu a odnesl výletnici zpět do bezpečné otcovi náruče. Za svůj obětavý čin si vysloužil všeobecné uznání.

Den se nakonec vydařil. Kromě toho, že Radkova záchranná akce byla úspěšná, Petr byl pyšný na svého mladšího bratra, který obhájil vítězství.

17 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 18–22 TEXT 1

(1) Když naše šestičlenná skupina opustila Herculaneum, země se poprvé otřásla. Po nějaké době se pod námi země zatřásla znovu, tentokrát ale tak mohutně, že mě to skoro shodilo z vozu. Z Vesuvu stoupal zlověstný temný mrak. Od moře bylo slyšet, jak vlny prudce narážejí na pobřeží.

(2) Felix pomáhal tatínkovi vést osly, kteří táhli nadmíru těžký náklad. S vozem přeplněným věcmi jsme ale postupovali pomalu. „Musíme ho tady nechat,“ rozhodl nakonec tatínek. Pomohl mi vylézt na hřbet jednoho z oslů. Fausta, naše otrokyně, seděla za mnou, na druhém oslovi jela maminka s bratrem Sextem.

Felix nám povídal strašné věci. Jak na zemi leželi ranění a marně volali o pomoc. Jak se jiní lidé zoufale snažili vyhrabat ven z trosek svých domů. „Střechy se zbortily pod vahou kamení,“ vykládal Felix. „Viděl jsem úpěnlivě plačící děti, které hledaly rodiče. A požáry a rabování...“ Ztěžka polkl.

(3) Myslela jsem na svoje přátele. Kolik z nich stačilo uprchnout? A co strýček a jeho statek? „Claudie, pamatuj si – na téhle půdě budu žít a zemřu,“ říkával mi vždycky. Při vzpomínce mi do očí vyhrkly slzy, ale rychle jsem je setřela. Strýček by nechtěl, abych pro něj brečela. Zuřivě jsem se obrátila k hoře. Prokletý Vesuv!

A pak přišlo něco děsivého. Z mohutného sloupu popela vyletujícího z Vesuvu vyšlehly plameny, po úbočí hory se dolů valily žhavé kameny. I na tu dálku jsme vnímali ten ohlušující hřmot. Cítila jsem štiplavý kouř. Jistě se nám mstí nemilosrdní bohové. S hrůzou jsem odvrátila zrak. Když jsem se po chvíli odvážila ohlédnout, zaúpěla jsem. Celé město náhle zmizelo, zmírající knot jeho lampy navždy zhasl.

(S. Reidová, Pompeje: Deník dívky z let 78–79 n. l., upraveno)

TEXT 2 Zpodstatnělé přídavné jméno má tvar přídavného jména, ale ve větě plní funkci podstatného jména, např. *učili jsme se o příbuzných jazycích* (přídavné jméno) × *navštívili jsme příbuzné* (zpodstatnělé přídavné jméno).

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

- 18.1 Skupina osob, která odjela z Herculanea, zažila přinejmenším dva otřesy země, jejichž intenzita se lišila.
18.2 Ve skupině, která opustila Herculaneum, byly tři osoby ženského pohlaví.
18.3 Claudie byla očitým svědkem smrti svého strýčka.
18.4 Výbuch Vesuvu Claudie zaznamenala alespoň třemi smysly.

19 Vypište z druhé části TEXTU 1 zpodstatnělé přídavné jméno. Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

20 Které z následujících tvrzení o větách podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

- A) První věta je vedlejší věta předmětná a druhá věta je vedlejší věta příslovečná časová.
B) První věta je vedlejší věta předmětná a druhá věta je vedlejší věta příslovečná podmínková.
C) První věta je vedlejší věta příslovečná účelová a druhá věta je vedlejší věta příslovečná časová.
D) První věta je vedlejší věta příslovečná účelová a druhá věta je vedlejší věta příslovečná podmínková.

21 Které z následujících slov je slovo jednoznačné?

- A) oko B) půda C) hřbet D) úbočí

22 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se nejvýrazněji uplatňuje metafora? (Úseky je nutné posuzovat v kontextu TEXTU 1.)

- A) jak vlny prudce narážejí na pobřeží B) střechy se zbortily pod vahou kamení
C) zmírající knot jeho lampy navždy zhasl D) po úbočí hory se dolů valily žhavé kameny max.

23 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

- 23.1 Přestože venku byla opravdová výheň, obě třídy se svými učitelkami vyrazily na túru.
23.2 Když nám zoufalí rodiče vylýčili svůj zážitek, já i moji sourozenci jsme je upřímně litovali.
23.3 Na stěnách výstavní síně visely obrazy těch nejvýznamnějších umělců, o nichž jsme se učili ve škole.
23.4 Na konci vesnice stál zděný domek s malým vikýřem, z něhož vystrkovala hlavičky dvě mourovatá kořata.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 24–28

V roce 2016 vyplula na svou první plavbu Harmonie moří, tehdy **největší** výletní loď světa. Na 18 palubách vezla 6 000 cestujících, jejich pohodlí mělo na starost přes 2 000 členů posádky. Na lodi bylo pět toboganů, z nichž jeden byl vysoký jako desetipodlažní dům. Na cestující čekalo nejedno PŘEKVAPENÍ. Měli k dispozici simulátor surfování, **ledovou** plochu na bruslení, v barech je dokonce obsluhovali roboti.

Harmonie moří je dlouhá 362 metrů, na šířku MÁ 66 metrů. Protože je **složitě** takový kolos uřídit, manévry se nacvičovaly celý rok na simulátorech. Maximální rychlost, kterou se loď může pohybovat, je 42 kilometrů za hodinu. Loď je zkonstruována tak, aby zvládla plavbu po rozbouřeném moří.

Nejslavnější výletní loď Titanic, KTERÁ se potopila v roce 1912, vážila 52 300 tun. Harmonie moří je takřka o sto metrů **delší** a váží 227 000 tun, z pomyslného trunu ji však sesadila v roce 2018 jiná loď, Symfonie moří. Tato loď je ještě zhruba o 2 000 tun těžší než Harmonie MOŘÍ.

24 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) Při své první plavbě, která proběhla v roce 2016, ujela výletní loď Harmonie moří celkem 42 kilometrů.
- B) Lidé, kteří cestují na lodi Harmonie moří, mají k dispozici pět toboganů vysokých jako desetiposchodový dům.
- C) Každému z 6 000 cestujících, kteří se vezli na Harmonii moří při její první plavbě, zajišťovali pohodlí 2 členové posádky.
- D) Loď Harmonie moří má větší hmotnost než slavná loď Titanic, zároveň je Harmonie moří lehčí než loď Symfonie moří.

25 Kterou z následujících dvojic slov nelze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) největší – nejmenší
- B) ledový – vroucí
- C) složitý – jednoduchý
- D) delší – kratší

26 V následujících slovních spojeních z výchozího textu запиšte číslovky slovem/slovy.

Číslovky musí být zapsány pravopisně správně a ve tvaru odpovídajícím výchozímu textu.

26.1 na 18 palubách

26.2 v roce 1912

27 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje sloveso nedokonavé?

- A) takový kolos uřídit
- B) aby zvládla plavbu
- C) manévry se nacvičovaly
- D) vyplula na svou první plavbu

28 Které z následujících tvrzení není pravdivé? (Posuzované výrazy jsou ve výchozím textu zapsány velkými písmeny.)

- A) Výraz *ma* lze někdy použít jako sloveso, někdy jako zájmeno.
- B) Výraz *moří* lze někdy použít jako podstatné jméno, někdy jako sloveso.
- C) Výraz *která* lze někdy použít jako zájmeno, někdy jako přídavné jméno.
- D) Výraz *překvapení* lze někdy použít jako podstatné jméno, někdy jako přídavné jméno.

29 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Svého synovce si oblíbila kvůli jeho vlastnostem.
- B) Příběh o osiřelém chlapci dobyl celý filmový svět.
- C) Do papírových obalů pečlivě uložili sypké suroviny.
- D) Obilí z letošní sklizně by se mělo v sobotu začít mlýt.

30 Přiřaďte k jednotlivým definicím (30.1–30.3) možnost (A–E), která danou definici nejlépe vystihuje.

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

30.1 Je to dramatický žánr (tedy druh divadelní hry) s vážným, často smutným dějem.

30.2 Je to krátká satirická báseň, která vtipně kritizuje lidskou povahu nebo společenské zvyklosti.

30.3 Je to dílo, v němž jsou za sebou uspořádány obrázky s případným doprovodným textem, které tvoří příběh, zpravidla akčně pojatý.

- A) epos
- B) balada
- C) komiks
- D) tragédie
- E) epigram